

פרק כ"א

פעולות בנק ישראל

1. סיכום

הנכסים וההתחייבויות של בנק ישראל גדלו במשך שנת 1961 ב-113.5 מיליון ל"י—מ-1,085.5 מיליון ל"י בסוף 1960 ל-1,199.0 מיליון ל"י בסוף 1961. הגורם המכריע בהתרחבות זו היה הגידול בנכסים במטבע חוץ ובזהב במאזן הבנק, בסך 119.8 מיליון ל"י, המשך ההתרחבות המוניטרית מצא את ביטוי, בחלקו, בעלייה של 47.7 מיליון ל"י בסכום שטרי הכסף והמעות במחזור, שהיוותה כ-50 אחוזים מכלל הרחבת אמצעי התשלום במשך השנה.

(א) נכסים

הגידול בנכסי הבנק חל כמעט כולו ביתרות במטבע החוץ ובזהב, שהסתכמו בסוף 1961 ב-503 מיליון ל"י לעומת 383 מיליון ל"י בסוף 1960. ההלוואות והמקדמות, שנתן הבנק לממשלה בצורות שונות—גיירות ערך, שטרי התחייבות והתחייבויות שוטפות—והרשומות בצד הנכסים של המאזן, גדלו ב-5.5 מיליון ל"י בלבד—מ-398 מיליון ל"י בסוף 1960 ל-403.5 מיליון ל"י בסוף 1961. אולם גידול רב הרבה יותר—בשיעור של 49 מיליון ל"י—חל בחשבונות הזכות של הממשלה, ומתוך כך הוסיף החוב נטו של הממשלה לפחות. עלייה כוללת של 10 מיליון ל"י חלה בסכומי השטרות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ שנוכו על ידי הבנק. בשטרות במטבע חוץ חל גידול של 11.6 מיליון ל"י, בעוד שבמטבע ישראלי—ירידה של 1.6 מיליון ל"י. החשבונות המקבילים, הרשומים בשני צידי המאזן, קטנו השנה ב-22 מיליון ל"י, בקירוב.

(ב) התחייבויות

סכום שטרי הכסף והמעות במחזור עלה ב-1961 ב-15.1 אחוזים לעומת 15.7 אחוזים ב-1960 והגיע ל-363.6 מיליון ל"י. הפקדונות בחשבונות עובר ושב והפקדונות לזמנים קצובים, של המוסדות הבנקאיים, במטבע ישראלי, ירדו מ-258.5 מיליון ל"י בסוף 1960 ל-232.4 מיליון ל"י בסוף 1961. לעומת זאת חלה עלייה בפקדונות המוסדות הבנקאיים במטבע חוץ, מ-174.2 מיליון ל"י ב-1960 ל-246.9 מיליון ל"י ב-1961, במקביל לעלייה הכוללת בירתות מטבע החוץ של המשק. הסכום הכולל של חשבונות הזכות של הממשלה עלה, כאמור, במידה ניכרת. הוא הוכפל כמעט והגיע ל-102 מיליון ל"י. עיקר הגידול חל בפקדונות הממשלה במטבע חוץ.

לוח כ"א¹

הנכסים וההתחייבויות של בנק ישראל, 1960 ו-1961

העליה או הירידה (-) מ-1960 ל-1961		אחוזים		מיליוני ל"י		
אחוזים	מיליוני ל"י	1961	1960	1961	1960	
נכסים						
30.9	119.8	51.9	46.0	507.9	388.1	מטבע חוץ וזהב *
9.4	30.1	35.9	38.1	351.8	321.7	ניירות ערך ממשלתיים
						התחייבויות שוטפות
-32.2	-24.6	5.3	9.0	51.7	76.3	של הממשלה
17.5	10.0	6.8	6.8	67.0	57.0	שטרות שנוכו
—	—	0.1	0.1	0.4	0.4	חשבונות אחרים
16.0	135.3	100.0	100.0	978.8	843.5	סך הכל
-9.0	-21.8			220.2	242.0	חשבונות מקבילים **
10.5	113.5			1,199.0	1,085.5	סך הכל כללי
התחייבויות						
15.1	47.7	37.2	37.4	363.6	315.9	שטרי בנק ומעות במחזור
						פקדונות הממשלה
92.5	49.0	10.4	6.3	102.0	53.0	ומוסדות ממשלתיים
-61.9	-7.0	0.4	1.4	4.3	11.3	פקדונות מוסדות אחרים
10.8	46.6	49.0	51.3	749.3	432.7	פקדונות מוסדות בנקאיים ***
—	—	2.0	2.3	20.0	20.0	הון וקרנות
-0.9	-1.0	1.0	1.3	9.6	10.6	חשבונות אחרים
16.0	135.3	100.0	100.0	978.8	843.5	סך הכל
-9.0	-21.8			220.2	242.0	חשבונות מקבילים **
10.5	113.5			1,199.0	1,085.5	סך הכל כללי

* לרבות חשבונות סילוקין בקשר להסכמי תשלומים.
 ** לרבות חשבונות עודפי מזון, אשראים דוקומנטריים, ערבויות, וקרנות חליפין.
 *** לרבות פקדונות מוסדות כספיים ובנקים בחוץ לארץ.

2. נכסים והתחייבויות במטבע חוץ וזהב

(א) מטבע חוץ וזהב

נכסי בנק ישראל במטבע חוץ וזהב, להוציא את היתרות שבמסגרת הסכמי התשלומים, עלו מ-383.6 מיליון ל"י בסוף 1960 ל-503 מיליון ל"י בסוף 1961. בזהב חלה עלייה מ-11.3 מיליון ל"י ל-29.2 מיליון ל"י. העלייה בנכסים במטבע חוץ היתה רבה ביותר, והיתרה הגיעה לשיאה ביוני 1961 כשעמדה על 473.5 מיליון ל"י. בחודשי הקיץ והסתיו חלה ירידה עונתית ורק בסוף דצמבר 1961 חזרה היתרה לרמה של סוף חודש יוני.

הנכסים במטבע חוץ — ברובם דולרים של ארצות-הברית ושל קנדה, מרקים מערב-גרמניים ולירות שטרלינג — הושקעו בעיקר בשטרי אוצר ובשטרות בנקאיים זרים, או הופקדו בבנקים בחוץ לארץ בחשבונות עובר ושב ובפקדונות לזמן קצוב, נושאי ריבית. חלק מסוים, הדרוש לניהול עסקיו השוטפים של הבנק, הוחזק בחשבונות עובר ושב שאינם נושאים ריבית. בסוף שנת 1961 היו 91 אחוזים מהנכסים מושקעים או מוחזקים בחשבונות נושאי ריבית — לעומת 88 אחוזים בסוף שנת 1960. ההכנסה מריבית על השקעות אלה גדלה מ-9.9 מיליון ל"י בשנת 1960 ל-15 מיליון ל"י, בקירוב, בשנת 1961 — הכל במטבע חוץ. גידול זה הוא תוצאה ישירה של העלייה הרבה בחיקף הנכסים, שמקצתה היא תוצאה של עליית ערך המרק הגרמני עם הריוולוציה של מארס 1961.

לוח כ"א²

יתרות בנק ישראל במטבע חוץ ובזהב, 1961

(אלפי ל"י)

(סוף התקופה)

סך הכל	זהב	מטבע חוץ *	החודש
383,603	11,254	372,349	1960 דצמבר
391,270	11,254	380,016	1961 ינואר
404,889	11,254	393,635	פברואר
439,488	11,254	428,234	מארס
466,168	11,254	454,914	אפריל
471,207	11,254	459,953	מאי
484,714	11,254	473,460	יוני
479,825	11,765	468,060	יולי
453,770	14,318	439,452	אוגוסט
459,064	17,890	441,174	ספטמבר
469,692	22,991	446,701	אוקטובר
479,529	27,067	452,462	נובמבר
502,981	29,201	473,780	דצמבר

* להוציא יתרות חשבונות סילוקין בקשר להסכמי תשלומים.

(ב) חשבונות סילוקין בקשר להסכמי תשלומים

בסוף שנת 1961 ניהל בנק ישראל חשבונות סילוקין עם הבנקים המרכזיים של 12 מדינות, שעמן מקיימת ישראל הסכמי סחר ותשלומים. סכום היתרות לזכות ישראל בחשבונות הסילוקין הגיע בסוף 1961 ל-4.9 מיליון ל"י, בעוד שהיתרות לחובה ירדו ב-1.5 מיליון ל"י ועמדו על 7.6 מיליון ל"י. החוב הישראלי נטו במסגרת הסכמי הסילוקין הסתכם, אפוא, ב-2.7 מיליון ל"י בלבד לעומת 4.5 מיליון ל"י בסוף 1960.

במשך השנה נסגרו חשבונות הסילוקין עם ארבע מדינות: איסלנד, ארגנטינה, נורבגיה ופינלנד. תוקפו של הסכם התשלומים עם אורוגוואי פג במארס 1962. החשבונות המסחריים עם מדינות אלה מתנהלים עתה במטבעות חופשיים.

לוח כ"א-3

חיתרות בחשבונות הפילוקין, 1960 ו-1961

(אלפי דולרים)

(סוף התקופה)

הארץ	1960	1961	העליה או הירידה (-) מסוף 1960 לסוף 1961
אורוגוואי	+204	+299	95
איסלנד	+118	—	-118
ארגנטינה	-412	—	412
בולגריה	-272	-75	197
ברזיל	+50	-601	-651
גאנה	-495	-170	325
הונגריה	+20	-501	-521
תורכיה	+180	-466	-646
יוגוסלביה	+216	-1,192	-1,408
יוון	+1,422	+1,671	249
נורבגיה	-317	—	317
פולין	+364	+366	2
פורטוגל	-718	-684	34
פינלנד	-1,872	—	1,872
רומניה	-427	-163	264
צ'כוסלובקיה	+465	+465	—
סכומים במעבר	-1,039	-420	619
סך הכל בדולרים	-2,513	-1,471	1,042
סך הכל בל"י	4,524	-2,674	1,877

(ג) פקדונות במטבע חוץ

פקדונות המוסדות הבנקאיים במטבע חוץ, בבנק ישראל הסתכמו בסוף 1961 ב-246.9 מיליון ל"י לעומת 174.2 מיליון ל"י בסוף 1960.
פקדונות אלה מחולקים לכמה סוגים:

(1) פקדונות במטבע חוץ (פמ"ז), המורכבים בעיקר מפקדונות חופשיים של הבנקים. בסוף השנה עמד סכומם על 7.5 מיליון ל"י, בערך, לאחר עלייה של 2.5 מיליון ל"י, בערך, לעומת השנה הקודמת.

(2) פקדונות לזמן קצוב של תושבי ישראל (פו"ק) — פקדונות במטבע חוץ, שהופקדו על ידי תושבי ישראל, ואשר במועד הקצוב יהיו ניתנים לפדיון במטבע ישראלי, לפי השער שיהיה אז בתוקפו. בסוף השנה הסתכמו פקדונות אלה ב-95.1 מיליון ל"י לעומת 52.4 מיליון ל"י בסוף 1960.

(3) פקדונות תושבים מעבירי מטבע (תמ"מ) — פקדונות של תושבי ישראל במטבע חוץ, הניתנים למשיכה במטבע חוץ, למטרות מסוימות, המוגדרות בתקנות, כגון מימון נסיעות לחוץ-לארץ, רכישת ניירות ערך זרים, קניית מוצרים מסוימים בחוץ לארץ וכו'. בסוף השנה הגיע סכומם ל-107.6 מיליון ל"י לעומת 72.1 מיליון ל"י בסוף 1960.

(4) פקדונות תושבי חוץ (פת"ח) — פקדונות של תושבי חוץ (ובכללם משקיעים, עולים, מומחים זרים וכדומה) בבנקים ישראליים, שהופקדו על ידי הבנקים בבנק ישראל. בסוף השנה הגיע סכומם ל-33.5 מיליון ל"י לעומת 42.0 מיליון ל"י בסוף 1960. בהרכב הסכום חל שינוי ניכר — הפקדונות הישירים של בנקים מחוץ לארץ בבנק ישראל ירדו לאפס; לעומת זאת עלה היקף הפקדונות באמצעות בנקים מקומיים.

(5) חשבונות "ניירות ערך תמורת דיבידנדה" (נת"ד), שבהם מוחזקים כספים הקשורים בפעולות השונות — קנייה, מכירה וקבלת דיבידנדים — בניירות ערך זרים שברשות תושבי ישראל. סכומם הגיע ל-1.9 מיליון ל"י לעומת 1.6 מיליון ל"י בסוף 1960.

(6) חשבונות "הפקדת אשראי יבוא" (הא"י), שבהם מחזיקים הבנקים המסחריים בבנק ישראל פקדונות של יבואנים, הקשורים בקבלת רשיונות יבוא בתנאי "מימון במוזמן"; פקדונות אלה מגיעים לאחוז מסוים מערך הרשיון, בהתאם לתקנות. סכומם הכולל של פקדונות אלה הגיע בסוף השנה ל-1.2 מיליון ל"י לעומת 0.9 מיליון ל"י בסוף 1960.

מרבית פקדונות הפו"ק והתמ"מ שייכים למקבלי פיצויים אישיים מגרמניה המערבית, אשר העדיפו שלא להמירם מיד במטבע ישראלי, אלא להחזיקם במטבע חוץ באמצעות פקדונות אלה. ברוב סוגי החשבונות במטבע חוץ חלה עלייה ניכרת במשך שנת 1961: 2.5 מיליון ל"י בחשבונות הפמ"מ, 42.7 מיליון ל"י בחשבונות הפו"ק ו-35.5 מיליון ל"י בחשבונות התמ"מ, ורק בחשבונות הפת"ח חלה ירידה של 8.5 מיליון ל"י כתוצאה מהירידה בפקדונות בנקים מחוץ לארץ.

3. פעולות בנק ישראל כבנקאי וכסוכן ספקאלי של הממשלה

חשבונות החובה של הממשלה בבנק ישראל שייכים לשני סוגים: מקדמות רגילות, אשר על פי חוק בנק ישראל עליה להחזיר לבנק לפני תום שנת הכספים שלה, והתחייבויות אחרות, שעיקרן הן ניירות ערך ממשלתיים ושטרי התחייבות של הממשלה לזמנים ארוכים. סכום חשבונות אלה (פרט לחשבונות המקבילים) עלה במשך שנת 1961 ב-5.5 מיליון ל"י — מ-398.0 מיליון ל"י ל-403.5 מיליון ל"י. כיוון שבאותה תקופה חלה בחשבונות הזכות של הממשלה, כלומר בפקדונותיה, עלייה של 49.0 מיליון ל"י, נמצא שבהתחייבויות הממשלה לבנק ישראל חלה ירידה נטו בשיעור ניכר, המסתכמת ב-43.5 מיליון ל"י. הירידה בהתחייבויות נטו נמשכת זו השנה השנייה. ב-1960 ירדו התחייבויות הממשלה נטו ב-1.7 מיליון ל"י.

(א) חשבונות חובה וזכות

החוב השוטף של הממשלה ברוטו (כלומר המקדמות אותן חייבת הממשלה לפרוע לבנק ישראל עד תום שנת הכספים השוטפת) ירד מ-76.3 מיליון ל"י בסוף שנת 1960 ל-51.7 מיליון ל"י בסוף שנת 1961 — ירידה של 24.6 מיליון ל"י.

חוב הממשלה לזמן ארוך גדל בתקופה זו ב-30.1 מיליון ל"י כתוצאה מאישור שתי מקדמות לזמן ארוך על ידי הכנסת, האחת, "מקדמת ביטחון תשכ"א", בסך 13.0 מיליון דולר, והשנייה, "מקדמת השתתפות במוסדות בינלאומיים", בסך 15 מיליון ל"י שמהן נוצלו 9.2 מיליון ל"י.

לוח כ"א-4

חשבוניות הממשלה בבנק ישראל, 1960 ו-1961

(מיליוני ל"י)

(סוף התקופה)

1961	1960	
חובות		
		התחייבויות שוטפות
35.4	58.9	מקדמות במטבע ישראלי
1.1	1.1	מקדמות במטבע חוץ
15.2	16.3	חשבוניות אחרים
51.7	76.3	סך כל ההתחייבויות השוטפות
ניירות ערך		
69.4	69.4	שטרי אוצר
77.2	77.2	שטרי מקרקעין
4.1	4.1	שטרי התחייבות
—	0.3	ניירות ערך ממשלתיים
58.5	60.7	מקדמת בטחון
110.0	110.0	מקדמת קליטה ובטחון
		מקדמת בטחון תשכ"א
23.4	—	(נקובה בדולרים של ארצות הברית)
9.2	—	מקדמת השתתפות במוסדות בינלאומיים
351.8	321.7	סך כל ניירות הערך
403.5	398.0	סך כל החובות
זכות		
28.3	24.2	פקדונות במטבע ישראלי
73.7	28.8	פקדונות במטבע חוץ
102.0	53.0	סך כל הזכות
חשבוניות מקבילים		
—	37.3	קרנות חליפין
156.6	134.4	עודפי מזון
156.6	171.7	סך כל החשבוניות המקבילים

(ב) חשבונות מקבילים

החשבונות המקבילים, הקשורים בעיקרם בעודפי המזון שמעמידה ממשלת ארצות-הברית לרשות ממשלת ישראל, גדלו בשנת 1961 מ-134.4 מיליון ל"י ל-156.6 מיליון ל"י. האשראים, שבנק ישראל פותח בשביל הממשלה בתפקידו כסוכנה הבנקאי, והאשראים, שבנק ישראל מקיים לבנקים מרכזיים במדינות שעמן יש למדינת ישראל הסכמי תשלומים, בשביל אשראים, שנפתחו על ידי בנקים מסחריים בישראל, כלולים בסעיפים הבאים של מאזן הבנק: "אשראים דוקומנטריים, שנפתחו או קוימו בקשר להסכמי תשלומים" ו"ערבויות שניתנו" — בצד הנכסים של המאזן; ו"התחייבויות בעד אשראים דוקומנטריים, שנפתחו או קוימו בקשר להסכמי תשלומים" ו"התחייבויות בעד ערבויות שניתנו" בצד ההתחייבויות של המאזן.

(ג) היבוא הממשלתי

סכום האשראים הדוקומנטריים, שנפתחו לצורך מימון היבוא של משרדי הממשלה, הגיע בשנת 1961 ל-65.9 מיליון ל"י לעומת 36.6 מיליון ל"י בשנת 1960. עלייה ניכרת זו יסודה בהגדלת מלאי מצרכי המזון החיוניים במחסנים הממשלתיים. עלייה ניכרת חלה שוב בכמות הדוקומנטים שנתקבלו בבנק ישראל מבנקים וספקים בחוץ לארץ, לגבייה ממשרדי הממשלה השונים. סכומם של דוקומנטים אלה עלה מ-13.6 מיליון ל"י בשנת 1960 ל-23.6 מיליון ל"י בשנת 1961. גם הערבויות שניתנו עבור יבוא משרדי הממשלה עלו השנה במקצת — מ-26 אלף ל"י בשנת 1960 ל-314 אלף בשנת 1961.

4. פעולות בנק ישראל כבנקאי של המוסדות הבנקאיים

(א) החזקת פקדונות של המוסדות הבנקאיים ומוסדות כספיים

פקדונות המוסדות הבנקאיים בבנק ישראל, לרבות פקדונות במטבע חוץ, עלו מ-432.7 מיליון ל"י בסוף 1960 ל-479.3 מיליון ל"י בסוף 1961. חלק מאלה הם פקדונות שאותם חייבים המוסדות הבנקאיים והכספיים לפי החוק להחזיק בבנק ישראל — בשיעור של 15 אחוזים מסכום פקדונות עובר ושב במטבע ישראלי שברשותם וכן מסכום הפקדונות לזמנים קצובים במטבע ישראלי, לתקופה שאינה עולה על 18 חודש. בעקבות גידול הפקדונות, המחייבים החזקת נכסים נזילים, גדלו פקדונות החובה של המוסדות הבנקאיים בבנק ישראל ב-14 מיליון ל"י והגיעו ל-108 מיליון ל"י בסוף 1961 לעומת 94 מיליון ל"י בסוף 1960.

מלבד פקדונות החובה, מפקידים המוסדות הבנקאיים בבנק ישראל פקדונות נוספים, הן בחשבון עובר ושב והן לזמן קצוב. סכום פקדונות עובר ושב, לרבות פקדונות החובה, ירד במשך שנת 1961 ב-4.4 מיליון ל"י, מ-162.2 ל-157.8 מיליון ל"י. סכום פקדונות החובה עלה, כאמור, ב-14 מיליון ל"י, ומכאן שהפקדונות החופשיים ירדו ב-18 מיליון ל"י בערך. סכום הפקדונות לזמן קצוב ירד ב-21.7 מיליון ל"י, מ-96.3 מיליון ל"י ב-1960 ל-74.6 מיליון ל"י ב-1961.

בהתאם ל"צו בנק ישראל (מוסדות כספיים) תש"ך—1960" חויבו המוסדות הכספיים, המקבילים פקדונות מהציבור בסכום כולל של 100,000 ל"י ויותר, להחזיק החל בסוף חודש אפריל 1960 יתרה מינימלית בבנק ישראל. בסוף 1961 הסתכמו פקדונות המוסדות הללו בבנק ישראל ב-1.3 מיליון ל"י, רובם הגדול בחשבון עובר ושב.

בשנת 1961 הועלו שערי הריבית המשולמת על ידי בנק ישראל על פקדונות מוסדות בנקאיים כדלקמן: על 25 האחוזים הראשונים של פקדונות החובה לא שולמה, כבעבר, כל ריבית;

על 75 האחוזים הנותרי משולמה ריבית של 2.75 אחוזים. על היתרה העודפת בחשבון עובר ושב שולמה ריבית של 3½ אחוזים. הריבית על פקדונות לזמנים קצובים נשארה ללא שינוי, דהיינו, על פקדונות לתקופה של 3 חודשים — 3.25 אחוזים לשנה, לתקופה של 6 חודשים — 4 אחוזים, ולתקופה של 9 חודשים — 4.25 אחוזים לשנה. שיערים אלה נהגו באורח ארעי בלבד, עד ה־1 בינואר 1962, שבו נקבע דירוג חדש.

(ב) נכיון משנה

יתרות נכיון המשנה שנוכו על ידי בנק ישראל הגיעו בסוף 1961 ל־67 מיליון ל"י לעומת 57 מיליון ל"י בסוף 1960. רוב הרחבת פעולות נכיון המשנה חלה ביתרות במטבע חוץ, שעלו מ־42 מיליון ל"י בסוף 1960 ל־53.6 מיליון ל"י בסוף 1961. עיקר הגידול חל הפעם בסעיף "המוסדות הלאומיים" ובסעיף "המסחר", הכולל את מימון היצוא למדינות חדשות באפריקה. לעומת זאת ירד במקצת נכיון המשנה במטבע ישראלי, מ־15 מיליון ל"י בסוף 1960 ל־13.4 מיליון ל"י בסוף 1961.

לוח כ"א

נכיון המשנה לפי הענף, 1960 ו־1961

(אלפי ל"י)

(סוף התקופה)

1961			1960			
מטבע חוץ	מטבע ישראלי	סך הכל	מטבע חוץ	מטבע ישראלי	סך הכל	
223	5,098	5,321	345	8,285	8,630	החקלאות
7,324	7,402	14,726	7,009	4,605	11,614	התעשייה
—	205	205	—	150	150	הבנייה
10,684	70	10,754	4,332	118	4,450	המסחר
18,140	650	18,790	18,690	1,702	20,392	השירותים הציבוריים *
16,772	—	16,772	11,588	—	11,588	המוסדות הלאומיים
450	—	450	—	150	150	שונות
53,593	13,425	67,018	41,964	15,010	56,974	סך הכל

* לרבות "אליעז" ו"צים".

5. המטבע במחזור

(א) המזומנים במחזור והנכסים המוחזקים לכיסוי

הממוצע החודשי של סכום המטבע במחזור בימי ד' של השבוע עלה מ־328.1 מיליון ל"י בדצמבר 1960 ל־380.6 מיליון ל"י בדצמבר 1961 — עלייה של 16.0 אחוזים לעומת עלייה של 15.2 אחוזים בשנת 1960.

בשנת 1961 היתה העלייה הדרגתית ומתמדת. הגידול הניכר ביותר חל בחודשים מארס וספטמבר — בעונות חגי הפסח וראש השנה. תופעה עונתית זו חוזרת ונשנית מדי שנה בשנה, והיא ביטוי לגידול השימוש במזומנים בתקופות אלו של השנה. הגידול הניכר שחל בחודש מארס,

קשור. כנראה, בהוראה החדשה בדבר ניכוי במקור של מס הכנסה על ריבית מפקדונות בבנקים. ההוראה נכנסה לתוקפה בסוף מארס וגרמה למשיכות מוגברות של מזומנים, על-ידי הציבור. בהרכב הנכסים, המוחזקים לכיסוי המטבע במחזור, חלו במשך שנת 1961 כמה שינויים: הכיסוי בזהב גדל ב־16 מיליון ל"י והכיסוי במטבע חוץ — ב־58.6 מיליון ל"י, בערך, ולעומת זאת הופסק בהדרגה, החל מחודש אוקטובר, השימוש בשטרי חוב ככיסוי למטבע. הגדלת חלקם של הזהב ומטבע החוץ בכיסוי המטבע נתאפשרה על-ידי גידול יתרות אלה במאזן בנק ישראל. כיסוי זה הוא פורמלי בעיקרו, בהתאם לדרישות חוק בנק ישראל וחוקים קודמים.

לוח כ"א-6

המזומנים במחזור והנכסים שהוחזקו לכיסוי, 1961

(אלפי ל"י)

(ממוצע של ימי ד' בשבוע במשך החודש) *

הנכסים שהוחזקו לכיסוי						
החודש	מזומנים במחזור	זהב	יתרות במטבע חוץ	שטרי מקרקעין	שטרי אוצר ושטרי התחייבות אחרים של הממשלה	שטרי חוב ושטרי חליפין
1960 דצמבר	328,077	3,380	151,887	77,257	73,500	22,053
1961 ינואר	330,950	3,379	155,738	77,257	73,500	21,076
פברואר	339,719	3,379	161,823	77,257	73,500	23,760
מארס	353,350	3,379	171,100	77,271	73,050	28,100
אפריל	360,476	3,379	183,148	77,271	73,500	23,178
מאי	363,666	3,379	189,872	77,271	73,500	19,643
יוני	369,406	3,379	191,103	77,277	73,500	24,147
יולי	375,614	3,379	197,311	77,277	73,500	24,147
אוגוסט	378,867	4,911	194,277	77,278	73,500	28,901
ספטמבר	389,218	8,483	211,383	77,284	73,500	18,568
אוקטובר	386,064	12,694	216,987	77,284	73,500	5,599
נובמבר	382,496	17,154	214,561	77,281	73,500	—
דצמבר	380,599	19,364	210,466	77,269	73,500	—

* הנתונים על המטבע ועל הנכסים המוחזקים לכיסוי מתפרסמים, בהתאם להוראות חוק בנק ישראל, בכל יום ד' בשבוע עם תום יום העבודה; מאחר שבמשך החודש חלוצת תנודות ניכרות, ניתן כאן ממוצע של ימי ד' בשבוע במשך החודש.

(ב) המטבע במחזור לפי ערכים וסדרות

בשנת 1961 נמשכה העלייה בערך הכולל של שטרי הכסף בני 50 ל"י במחזור, וחלקם עלה מ־25.1 ל־36.4 אחוזים מכלל שטרי הכסף במחזור. לעומת זאת ירד חלקם של שטרי כסף בני 10 ל"י ובני 5 ל"י. שטרי כסף בני 10 ל"י ירדו מ־62.8 ל־53.9 אחוזים, ובני 5 ל"י — מ־8.9 ל־6.5 אחוזים. באחוז השטרות של בני ל"י אחת ובני חצי ל"י לא חל כל שינוי. שינויים ניכרים חלו בשנת 1961 בהרכב המעות במחזור. העלייה בכמות הכוללת של המעות,

לוח כ"א-ד

שטרי כסף ומעות במחזור לפי הערך, 1960 ו-1961

(סוף התקופה)

1961		1960		הערך
אחוזים	אלפי ל"י	אחוזים	אלפי ל"י	
שטרי כסף				
0.7	2,423	0.7	2,094	½ ל"י
2.5	8,882	2.5	7,860	1 ל"י
6.5	23,018	8.9	27,526	5 ל"י
53.9	191,215	62.8	193,815	10 ל"י
36.4	129,357	25.1	77,676	50 ל"י
100.0	354,895	100.0	308,971	סך כל השטרות
מעות				
0.1	5	0.1	5	1 פר'
0.6	49	0.7	50	5 פר'
4.9	430	6.3	438	10 פר'
2.4	212	3.8	261	25 פר'
14.6	1,273	22.2	1,532	50 פר'
9.6	841	14.8	1,019	100 פר'
6.8	597	8.6	597	250 פר'
0.3	22	0.1	8	500 פר'
2.2	196	0.9	61	1 אג'
8.2	711	2.0	131	5 אג'
15.7	1,373	5.0	347	10 אג'
11.4	990	8.7	597	25 אג'
מטבעות זיכרון				
0.1	12	—	—	½ ל"י
4.7	408	5.5	380	1 ל"י
16.1	1,405	18.6	1,281	5 ל"י
2.3	201	2.7	190	20 ל"י
100.0	8,725	100.0	6,897	סך כל המעות
363,620		315,868		סך כל המטבע במחזור

בסך 1.8 מיליון ל"י, נובעת בעיקרה מהכנסתן למחזור של המעות החדשות, הנקובות באגורות. תהליך זה החל עוד ב־1960 וב־1961 הגיע לממדים גדולים. בסוף שנת 1961 היוו מעות אלה 37.5 אחוזים מסך המעות במחזור לעומת 16.6 אחוזים בסוף שנת 1960. בד בבד עם זאת נמשכה ספיגת המעות הישנות הנקובות בפרוטה (ראה לוח כ"א-7). ההחלפה של המעות הישנות בחדשות הולכת וגוברת מחודש לחודש.

בשנת 1961 הונפקו והוכנסו למחזור שלוש מטבעות זכרון. סכומן הכולל במחזור הגיע ל־165 אלף ל"י בערך.

(ג) מטבע פגום

במשך שנת 1961 קבל בנק ישראל 237 בקשות להחלפת מטבע פגום, בסכום כולל של 12,524 ל"י; מהן אושרו 214 בקשות בסכום כולל של 8,212 ל"י. ערך המטבע שהושמד על ידי היחידה לביעור שטרי כסף ומעות, שאינם ראויים לשימוש, הגיע בשנת 1961 ל־108.2 מיליון ל"י בשטרי כסף ולארבעת אלפים ל"י בקירוב, במעות נייר.

(ד) זיופי שטרות

בשנת 1961 נתגלו בישראל בסך הכל 3 שטרות מזויפים בני 10 ל"י, מהנפקת בנק לאומי לישראל בע"מ.

(ה) החלפת שטרות מהוצאת בנק לאומי לישראל בע"מ.

בעקבות "חוק להחלפת שטרי בנק, תשכ"א—1961", שנתקבל בכנסת בפברואר 1961, והמבטל מיום התקבלו את השטרות מהוצאת בנק לאומי לישראל בע"מ כהילך חוקי, הוחלפו בקופות בנק ישראל שטרות כאלה בסכום של 4.5 מיליון ל"י ויתרת הסכום במחזור הגיעה בסוף 1961 ל־1.9 מיליון ל"י, דהיינו 0.5 אחוזים מסך המטבע במחזור.

(ו) סוכנויות לאספקת מזומנים בערי השדה

לבנק ישראל סוכנויות בבאר־שבע, חדרה, טבריה, נתניה, פתח־תקה ורחובות. סוכנויות אלה מספקות מזומנים למוסדות הבנקאיים בערי השדה, סופגות מהם עודפים וכן מביאות הן לצמצום סכומי הכספים, המועברים בין הערים השונות, ומאפשרות הקטנה ניכרת של היתרות במזומנים, אשר על המוסדות הבנקאיים להחזיק בקופותיהם. עם הגידול הכללי של סכום המטבע במחזור גדל גם המחזור בסוכנויות הבנק.

6. הנפקת מטבע

במשך שנת 1961 הונפקו על ידי בנק ישראל שלושה מטבעות זיכרון:

1. מטבע זיכרון עשוי כסף, בערך נקוב של 5 ל"י ("מטבע בר מצווה"), שהוצא ליום העצמאות תשכ"א והוקדש לציון מלאות 13 שנה להקמת מדינת ישראל;
2. מטבע זיכרון עשוי ניקל־נחושת, בערך נקוב של 1 ל"י, שהוצא ערב חנוכה תשכ"ב והוקדש לציון גבורת החשמונאים;
3. מטבע זיכרון עשוי ניקל־נחושת, בערך נקוב של חצי ל"י, שהוצא בפרוס הפורים, תשכ"א, לזכר מצוות תרומת מחצית השקל שנהגה בזמן הבית.

לוח כ"א-8

מלוות פנים שנוהלו עלידי בנק ישראל, 1961

ריבית והפרשי הצמדה ששולמו ב"1961	סכום הקרן שנפדה ב"1961	הסכום במחזור, 31.12.61	סכום ההרשאה	מספר המלוות	המלווה
אלפי ל"י					
אלפי ל"י					
					מלוות פנים לא צמודים
1,221	174	23,259	41,000	6	מלוות עממיים נושאי פרסים *
** 113	** 27	** 4,126	10,000	4	איגרות חוב למוכ"ז (מנדטוריות)
956	733	19,625	21,500	{ 3	3% מלוות ממשלתיים (מוסדות כספיים)
401	997	10,881	*** 20,371		3% מלוות ממשלתיים (מוסדות כספיים)
168	630	6,204	*** 9,021	1	4% מלווה חובה תשי"ב—1952
—	58	332	7,500	1	2½% מלווה חובה תשי"ג—1953
—	1	2	4,400	1	3½% מלווה מלחמה 1954/59
344	19,863	7,288	****	1	3½% שטרי ערך 1953/57
1,395	47,010	22,480	***** 50,000	1	מלווה חיסכון לשיכון עולים *
					מלווה קצר מועד תש"ד—1960 *
אלפי ל"י					
419	18	5,509	****	1	מלוות פנים צמודים
2,445	4,545	39,960	70,000	10	מלווה שיכון עולים, נושא פרסים *
2	4	44	5,000	1	6% 4½% שיכון עולים, נושא ריבית *
					3% מלווה לאומי 1948/53

388	34	9,830	*****	1	מלווה ביטחון תשי"ז, נושא פרסים
1,685	2,967	21,198	40,000	1	6.4% מלווה ביטחון תשי"ז, נושא ריבית
671	2,257	18,056	***** 10,000	1	3½% שטרי חיסכון צמודי דולר
1,977	—	51,112	80,000	7	6% מלווה פיתוח תש"ד—1960 *
842	1,670	9,801	15,000	2	6.6% מלווה משותפים לרשויות המקומיות
1,837	1,488	37,043	40,000	3	6% הבנק לפיתוח התעשייה
471	—	***** 9,377	10,000	1	5% חברת הנפט הלאומית
382	70	9,827	10,000	1	מלווה עלייה נושא פרסים, של הסוכנות
202	—	***** 3,929	15,000	1	5% חברת החשמל לישראל בע"מ
—	—	3,359	10,000	1	6½% "טפחות" בע"מ 1964/73
15,919	82,546	322,242	468,792	50	

אלפי ל"י

אלפי דולרים

1,263	4,371	17,774	25,000	1	מלוות פנים במטבע חוץ
—	23	1	*** 1,391	1	3½% טבי דולר תשי"א—1951
1,263	4,394	17,745	26,391	2	שטרי חוב תמורת מטבע חוץ

* הסכום במחזור מותאם להיקף ההפצה, שנמשכה גם בשנת 1981.
 ** איגרות חוב רשומות בישראל בלבד. בסדיון כלולות איגרות חוב שהורשתה הוצאתן מהארץ ונמחקו מהירשום הישראלי.
 *** ההפצה בפועל עד סוף שנת 1981.
 **** כלול בהרשאה של מלווה ביטחון נושא ריבית.
 ***** כלול בהרשאה של מלווה ביטחון נושא ריבית.
 ***** בסכום ההרשאה צוין השווי הנקוב, ואילו שווי היתרות חושב על ידי מכפלת השווי הנקוב ב-5.04.
 ***** במקום סידרה שנפדתה ניתן להוציא סידרה חדשה.
 ***** 104,070 ל"י הומרו במניות רגילות.
 ***** 68,200 ל"י הומרו במניות ככורה.

7. מינהל מלוות המדינה

בסוף שנת 1961 נמצאו בניהולו של בנק ישראל 52 מלוות פנים, מהם שניים הנקובים במטבע חוץ. כן ריכוז הבנק את הפעולות שבוצעו בישראל בקשר לפדיון ולהמרה של שלושה מלוות חוץ של ממשלת ישראל.

(א) מלוות פנים

היתרה הכוללת של מלוות הפנים במטבע ישראלי עמדה בסוף שנת 1961 על 322.2 מיליון ל"י לפי הפדיון בפועל, בעוד שלפי תכניות הסילוק של המלוות צריכה היתה היתרה להסתכם ב-318.7 מיליון ל"י.

יתרת מלוות הפנים, שערכם נקוב בדולרים, עמדה בסוף 1961 על 17.7 מיליון דולר לפי הפדיון בפועל, ואילו לפי תכנית סילוק המלוות — על 17.5 מיליון דולר.

תשלומי הריבית והפרסים על מלוות הפנים הגיעו לסכום כולל של 16.7 מיליון ל"י, ואילו מהקרן של מלוות אלה נפדה סכום של 86.9 מיליון ל"י.²

בשנת 1961 נוספו למלוות הנמצאים בניהול הבנק סדרות חדשות של מלוות המדינה הקיימים וכן הוצאות חדשות של מלוות של חברות ציבוריות.

א. סדרה "י" של מלוות שיכון עולים בשווי נקוב של 3 מיליון ל"י, באיגרות חוב נושאות ריבית צמודות לדולר או למדד המחירים לצרכן. כן הוצאו מאותו מלוות 17 סדרות חדשות של איגרות חיסכון בסכום כולל של 16.4 מיליון ל"י; באותו פרק זמן בוצע פדיון מוקדם של איגרות חיסכון ממלוות זה בסך 19.9 מיליון ל"י.

ב. שלוש סדרות נוספות — ה', ו', ז' — של "מלוות פיתוח תש"ך—1960", בסכום כולל של 31 מיליון ל"י. איגרות חוב אלה נושאות ריבית של 6 אחוזים לשנה והן צמודות לדולר, למדד המחירים לצרכן או לדולר ולמדד, מחצה על מחצה; יוצאת מכלל זה סדרה ז' שלגביה לא ניתנה אפשרות של הצמדה משולבת. הסכום הכולל של ההרשאה למלוות זה הוגדל מ-40 ל-80 מיליון ל"י.

ג. גם סכום ההרשאה ל"מלוות קצר מועד תש"ך—1960" הוגדל מ-30 ל-50 מיליון ל"י. במלוות זה נוספו 50 סדרות חדשות, בסכום כולל של 60.5 מיליון ל"י, שמהן נמכרו עד סוף השנה איגרות ב-57.5 מיליון ל"י.

בכל הסדרות הללו חל מועד הפירעון כעבור 182 יום וסכום כל סדרה נע בין חצי מיליון ל-3 מיליון ל"י.

באותו פרק זמן נפדו 35 סדרות בסכום כולל של 47 מיליון ל"י.

ד. הופצה הוצאת איגרות חוב של הבנק לפיתוח התעשייה בישראל בסך 10 מיליון ל"י, צמודות לדולר או למדד המחירים לצרכן. מלוות זה נושא ריבית של 6 אחוזים וייפדה באמצעות הגרלה בשנים 1963 עד 1972.

ה. הוצאו איגרות חוב של חברת "טפחות" בע"מ בסך 10 מיליון ל"י, בהצמדה לדולר או למדד המחירים לצרכן. איגרות אלה הן איגרות על-ישם בלבד והן נושאות ריבית של 6.5 אחוזים. בכל אחת מן השנים 1964 עד 1973 ייפדה החלק העשירי מהמלוות. החתימה נפתחה ב-29 בדצמבר 1961, ועד סוף השנה הופצו איגרות בסכום 3.4 מיליון ל"י.

בשנת 1961 נמשכה הפצת איגרות החוב של המלוות העממיים של מלוות שיכון עולים, תשי"ז—1957, נושאי פרסים, בסכום כולל של 0.1 מיליון ל"י.

¹ ההפרש בין מספר זה לבין נתוני לוח כ"א 8 נובע מהפרשי הצמדה ששולמו על הקרן.

² לעומת 38.8 מיליון ל"י בשנת 1960. ההפרש נובע ברובו מהפדיונות השבועיים השוטפים של "מלוות קצר מועד תש"ך—1960", שהסתכמו ב-47 מיליון ל"י.

כן נמשכה החלפת שטרי חיסכון צמודי דולר תשי"א—1951, רשומים בשטרי חסכון למוכ"ז, נושאי ריבית של 3.5 אחוזים. במשך השנה הוחלפו שטרות בשווי נקוב של 103,015 ל"י המסתכמים לפי השער של 5.04 ל"י לכל לירה של שווי נקוב ב-521,690 ל"י.

מנהל מלוות המדינה המשיך בביצוע המרות של שתי סדרות של איגרות חוב במניות: איגרות חוב של חברת הנפט הלאומית לישראל בע"מ, בשווי נקוב של למעלה מ-0.1 מיליון ל"י — במניות רגילות של חברה זו, ואיגרות חוב של חברת החשמל לישראל בע"מ, בשווי נקוב של 66,200 ל"י, בערך — במניות בכורה של החברה.

בשנת 1961 התקיימו 41 הגרלות של איגרות פרסים ממלוות שונים, וסך הזכיות בהן הגיע ל-3.5 מיליון ל"י. פדיון הזכיות במשך השנה הגיע ל-2.4 מיליון ל"י, ויתרת הזכיות שלא נפדו עמדה בסוף שנת 1961 לסך 2.2 מיליון ל"י.

במלוות הפנים הנקובים בדולרים נפדה השיעור השלישי, בן 10 אחוזים, של טבידולר, תשי"א—1951, בסך של 2.5 מיליון דולר.

(ב) מלוות חוץ

היקף המרת איגרות החוב של מלוות העצמאות והפיתוח בארץ גדל בשנת 1961 והגיע ל-27.5 מיליון דולר לעומת 25.6 מיליון בשנת 1960.

כ-46 אחוזים מתמורת האיגרות שהומרו שימשו למימון השקעות בעלי הון מחוץ לארץ במפעלים מקומיים, 17 אחוזים הוצאו על ידי תיירים לשם מימון הוצאות שהותם בישראל, ויתרן הועברו לארץ כתרומות או כמתנות למוסדות ולתושבי הארץ.

מתוך האיגרות שהומרו בארץ העביר הבנק לחברת מלוות העצמאות והפיתוח בארצות הברית לשם פדיון בדולרים סך של 8.5 מיליון דולר והגיש לגבייה תלושי ריבית בסך 0.5 מיליון דולר.

לוח כ"א-9

מלוות חוץ, שניהולם בארץ רוכז על ידי בנק ישראל, 1961

(אלפי דולרים)

המלוות	ההפצה בפועל	הפדיונות עד 31.12.61	הסכום במחזור, 31.12.61	ההמרות בל"י בישראל, 1961	הריבית ששולמה בישראל בלבד, 1961
מלוות העצמאות — מלוות הפיתוח —	145,533	52,391	93,142	4,823	650
הוצאה ראשונה	234,140	75,904	158,236	12,311	815
הוצאה שנייה	146,972	21,103	125,868	10,360	156
	526,645	* 149,399	377,246	27,494	1,621

* לרבות המרות שבוצעו בישראל, וסכום איגרות החוב שהוחלפו באיגרות חוב מהוצאות אחרות. ההסדרים בסכום נובעים מעיגול מספרים. המקור: משרד האוצר.

8. הפיקוח על המוסדות הבנקאיים והכספיים

בסוף שנת 1961 נמצאו תחת פיקוחה של מחלקת המפקח על הבנקים בבנק ישראל 77 מוסדות בנקאיים וכספיים לעומת 92 בסוף 1960.

**מוסדות בנקאיים וכספיים תחת פיקוח בנק ישראל,
1960 ו-1961**

סוג המוסד	סוף 1960	סוף 1961
בנקים מסחריים	27	27
אגודות שיתופיות לאשראי	29	27
בנקים להשקעות	2	2
בנקים למשכנתאות	8	8
מוסדות כספיים	26	13
סך הכל	92	77

הירידה במספר המוסדות הכספיים, הנמצאים תחת פיקוח הבנק, מ-26 ל-13 נובעת בעיקר מכך שלפי "צו בנק ישראל (מוסדות כספיים) (תיקון), תשכ"א-1961", מיום כ"ח באדר, תשכ"א, (16 במארס, 1961), שנכנס לתקפו למפרע מיום 30 באפריל 1960, שוחררו מהפיקוח מוסדות כספיים העוסקים אך ורק בקבלת פקדונות מהסוכנות היהודית ומוסדות ציבוריים אחרים, שאושרו לצורך זה על ידי בנק ישראל, לשם מתן הלוואות מסויימות.

שתי אגודות שיתופיות העבירו ב-1961 את עסקיהן למוסדות בנקאיים אחרים.

(א) ביקורת

במשך השנה הנסקרת נערכו במוסדות הבנקאיים והכספיים 57 ביקורות, מהן 26 ביקורות כלליות ו-31 ביקורות חלקיות.

הביקורות החלקיות כללו, בין היתר, בדיקת הפעולות והרישומים בקשר לאשראים דוקומנטריים, בדיקת הרישומים בקשר ליתרות במעבר בין סניפי המוסדות, בדיקת הנוהלים בקשר למתן ערבויות ואופן רישומן בספרים. בדיקת הערבויות היתה קשורה ברוב המקרים בסקירת עסקי הסחר בשטרות אשר כמה מהמוסדות הבנקאיים עסקו בהם, במיוחד בתקופת הדו"ח.

נוסף לביקורות חלקיות אלו, המשיכה המחלקה בעריכת ביקורות שגרתיות בקשר לסדרי הקופה, סליקת שיקים, אשראים דוקומנטריים, ובדיקת פעולות המוסדות הבנקאיים מבחינת בטיחות העסקים שלהם והתאמתם להוראות החוק.

(ב) ריכוז אינפורמציה

החל ב-30 ביוני 1960 מתנהל ריכוז אינפורמציה לגבי לווים שקיבלו אשראי ממוסדות בנקאיים בסכומים של 200.000 ל"י ויותר.

מחלקת המפקח על הבנקים מרכזת את הנתונים, המתקבלים מן המוסדות הבנקאיים אחת לשלושה חודשים, ומציאה להם על העתקי טופסי האינפורמציה שלהם פרטים לגבי סיכום חובותיהם של לווים אלה לכל המוסדות הבנקאיים שדיווחו ביחס אליהם.

החל ב-30 ביוני 1961 הורחב המעגל של ריכוז האינפורמציה, והוא כולל עתה לווים שקיבלו אשראי ממוסדות בנקאיים בסכומים של 100.000 ל"י ומעלה. כתוצאה מהרחבה זו גדל מספר הלווים הנכללים באינפורמציה זו.

ריכוז האינפורמציה לגבי לווים גדולים, 1960 ו-1961

30 ביוני 1961	30 ביוני 1960	
42	33	מספר המוסדות הבנקאיים שדיווחו
969	430	מספר הלווים שנכללו באינפורמציה
		סך כל ההלוואות שנכללו בטפסי
672.7	385.1	האינפורמציה (מיליוני ל"י)
		האחוז מכלל ההלוואות שניתנו
61.3	44.2	על-ידי המוסדות הבנקאיים

(ג) סניפי בנקים

ב-24 במאי 1961 פורסם החוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 5) תשכ"א-1961, המחייב את המוסדות הבנקאיים בקבלת היתר בבואם לפתוח סניפים חדשים. החוק קובע כי ההיתרים יינתנו על ידי נגיד בנק ישראל לאחר התייעצות עם ועדת משנה אשר תמונה על ידי המועצה המייעצת של בנק ישראל מבין חבריה, ואשר תמנה לא יותר מחמשה חברים. ועדת המשנה, שמונתה לצורך זה החליטה, בין השאר, שלא להמליץ בפני הנגיד בשלב זה על מתן היתרים לפתיחת סניפים חדשים, פרט לסניפים שבהכנות לפתיחתם הוחל לפני כניסת החוק לתוקפו. עם קבלת החוק נמצאו 43 סניפים בשלב הקמה. בסוף 1961 הגיע מספר הסניפים של המוסדות הבנקאיים (להוציא את המשרדים הראשיים) ל-554 לעומת 460 בסוף 1960, כלומר, תוספת של 94 סניפים. תוספת זו מורכבת מ-57 סניפים, שנפתחו לפני כניסת החוק לתוקפו, ומ-37 סניפים שנפתחו לאחר מכן, על סמך היתרים שניתנו לגבי סניפים שבהקמתם הוחל לפני כניסת החוק לתוקפו.

(ד) מוסדות כספיים

ב-21 ביוני 1961 פורסם החוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 6) תשכ"א-1961, המחייב כל חברה או אגודה שיתופית, המעוניינת לעסוק בקבלת פקדונות ובמתן הלוואות, בקבלת רשיון מאת נגיד בנק ישראל. נוסף לכך חוייבו המוסדות הכספיים הקיימים בקבלת היתר בבואם לפתוח סניפים חדשים. החוק קובע כי הרשיון לניהול עסק או ההיתר לפתיחת סניף יינתנו על-ידי הנגיד לאחר התייעצות עם ועדת המשנה שתמונה על ידי המועצה המייעצת של בנק ישראל מבין חבריה. כן מסמיך החוק את נגיד הבנק לשלול ממוסדות כספיים, לאחר התייעצות עם ועדת המשנה, את הרשות לעסוק בקבלת פקדונות ובמתן הלוואות, אם טובת הציבור דורשת זאת.

9. מפלגות השיקים

במשך שנת 1961 נכללו באזורי המסלקות המורחבות של תל-אביב וחיפה יישובים נוספים. החל ב-9 באפריל 1961 בוטלו סליקות השיקים הבינ-עירוניות שבוצעו על ידי בנק ישראל ונקבע נוהל חדש לגבי שיקים המשוכים על מוסדות בנקאיים שהיו כלולים קודם לכן במסגרת הסליקה הבינ-עירונית: שיקים המשוכים על מוסדות בנקאיים ביישובים, שאינם כלולים באזורי המסלקות

לוח כ"א-12

השיקים שעברו במסלקות, 1959 עד 1961

1961		1960		1959		
הסכום (אלפי ל"י)	מספר השיקים (אלפים)	הסכום (אלפי ל"י)	מספר השיקים (אלפים)	הסכום (אלפי ל"י)	מספר השיקים (אלפים)	
1,443	2,148	1,077	1,807	935	1,483	המסלקות העירוניות
6,631	8,561	4,893	6,016	3,964	4,559	ירושלים
1,608	2,487	1,190	1,845	998	1,522	תל-אביב
9,682	13,197	7,160	9,668	5,897	7,564	חיפה
						סך הכל
2	6	15	39	19	43	סליקות בין-עירוניות
31	60	375	838	544	1,164	ירושלים
14	26	120	248	161	353	תל-אביב
48	92	520	1,125	725	1,560	חיפה
56	193	375	1,009	503	1,364	סך הכל
9,786	13,482	8,055	11,803	7,125	10,488	המסלקות המקומיות
						כל המסלקות

הערות: הירידה שחלה בשנים 1960 ו-1961 במספר השיקים, שסולקו באמצעות הסליקות הבין-עירוניות והמסלקות והמקומיות, ובסכומם נובעת מהרחבת אזורי המסלקות העירוניות בתל-אביב ובחיפה ומביטול הסליקות הבין-עירוניות. זוהי הסיבה לעלייה הנדולה במספר ובסכום של השיקים שסולקו בשנים אלו במסלקות העירוניות.

לוח כ"א-13

השיקים שהוחזרו למסלקות, 1959 עד 1961

1961		1960		1959		
הסכום (אלפי ל"י)	מספר השיקים (אלפים)	הסכום (אלפי ל"י)	מספר השיקים (אלפים)	הסכום (אלפי ל"י)	מספר השיקים (אלפים)	
24	50	19	43	19	36	המסלקות העירוניות
230	371	188	287	130	228	ירושלים
44	82	29	64	29	59	תל-אביב
298	502	236	394	178	323	חיפה
						סך הכל
2	7	15	47	21	63	המסלקות המקומיות
300	509	251	441	199	387	כל המסלקות

הערות: החזרות השיקים במסלקות הבין-עירוניות נכללו בחזרות של המסלקות העירוניות.

העירוניות המורחבות, והמופקדים באחד המוסדות הבנקאיים, הפועלים באזורי המסלקות העירוניות, מוצגים לסניפים הראשיים של המוסדות הבנקאיים הנמשכים, הפועלים באזורי המסלקות העירוניות. אם אין למוסד הנמשך סניף במקום שבו הופקדו השיקים, נמסרים השיקים לגוביינא לסניף בנק ישראל במקום, וזה מציג אותם באמצעות הדואר למוסד הנמשך.

הוועדה בה משתתפים נציגי הבנקים הגדולים ונציגי בנק ישראל, אשר מונתה על ידי נגיד בנק ישראל באפריל 1960 לשם ניסוח תקנות המסלקה, השלימה במשך השנה הנסקרת את הכנת את הכנת הטייטה הראשונה של התקנות. טיוטה זו נשלחה לכל המוסדות הבנקאיים, ולאחר שתתקבלנה הערותיהם תיגש הוועדה להכנת הטייטה הסופית שלפיה יתבקשו המוסדות הבנקאיים, המשתתפים במסלקה, לנהוג.

10. חשבון הרווח וההפסד וחשבון חלוקת הרווחים

בשנת 1961 הסתכם חשבון הרווח וההפסד של הבנק ב־36.3 מיליון ל"י לעומת 24.0 מיליון ל"י בשנת 1960.

הגידול הבולט ביותר בצד ההכנסות גם בשנה זו חל בהכנסות מריבית ששולמה לבנק על פקדונותיו והשקעותיו האחרות בחוץ לארץ הכנסות אלה הן במטבע חוץ והסתכמו ב־15 מיליון ל"י לעומת 10 מיליון ל"י בשנת 1960. כן נהנה הבנק מהכנסה חד־פעמית במטבע חוץ, בסכום של 4.1 מיליון ל"י, כתוצאה מהריוולואציה של המארק הגרמני והפלורין ההולנדי. גידול חל גם בהכנסות מפעולות נכיון המשנה, הן במטבע ישראלי והן במטבע חוץ. הכנסות אלה עלו מ־2.1 מיליון ל"י ב־1960 ל־3.2 מיליון ל"י ב־1961.

הוצאות הבנק לתשלומי ריבית, הוצאות המינהלה וההוצאות האחרות עלו בשנת 1961 ל־15.8 מיליון ל"י לעומת 9.7 מיליון ל"י בשנת 1960. הגידול חל ברובו המכריע בסעיף "תשלומי ריבית לבנקים", ורק מיעוטו — בהוצאות המינהלה ובהוצאות האחרות.

רווחי הבנק לאחר ניכוי ההוצאות הגיעו ל־20.4 מיליון ל"י לעומת 14.3 מיליון ל"י ב־1960 ו־10.2 מיליון ל"י ב־1959. בהתאם להוראות חוק בנק ישראל הועבר הרווח הנקי במלואו לאוצר המדינה.

11. המחקר הכלכלי

המחקר השוטף הנערך בבנק ישראל על ההתפתחויות בכלכלת ישראל רואה אור, בחלקו, בדין וחשבון השנתי של הבנק ובסקרים התקופתיים המתפרסמים על ידי מחלקת המחקר. מחלקת המחקר הכינה, בשיתוף פעולה עם רשות התכנון ועם אגף התקציבים במשרד האוצר, את התקציב הלאומי לשנת 1962/63, שהוגש לכנסת במארכ 1962.

בין מחקרי היסוד שבהם עסקה המחלקה בשנת 1961 היו המחקרים הבאים:

(1) מחקר המבנה הפינאנסי של החברות בישראל. מחקר זה, שנועד לשמש בסיס לתכנון מדיניות האשראי ומדיניות המסים של הממשלה, מקיף את החברות בע"מ בענפי התעשייה והמסחר. מחקר ראשון נערך לגבי שנות המס 1956 ו־1957, ועיקרי דבריו שלו יפורסמו בסקר בנק ישראל. עתה עוסקת המחלקה בסיכום מחקר שני המתייחס לשנים 1958 עד 1960. כן נאספות סדרות של מאזנים של חברות שהיו קיימות בכל השנים 1950 עד 1960. מלבד הסקר הכולל, נערכים מחקרים ספציפיים בכמה נושאים נבחרים (אשראי בנקאי לזמן קצר וכד').

(2) לוחות תשומה־תפוקה לענפי המשק. בתחום מחקר זה הושלמה מערכת זרמי המוצרים בין ענפי המשק השונים, והמחקר עומד להתפרסם בקרוב במסגרת סדרת הפרסומים המיוחדים של הבנק. כן הוכנה בעזרת לוחות תשומה תפוקה תחזית לטווח ארוך לגבי התפתחות ענפי המשק.

(3) במחקר השכר, שמטרתו לעקוב אחרי ההתפתחויות בתחום השכר במדינה, ובמיוחד

לקבוע את הגורמים לעליית השכר, נוסף להעלאות הרשמיות בשכר היסוד ("זחילת השכר") ואת התפתחות מרכיבי השכר. מחקר זה שהוחל בו ב־1961 נערך בשיתוף עם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועם המחלקה למחקר כלכלי בוועד הפועל של הסתדרות העובדים הכללית. במסגרת סדרת הפרסומים המיוחדים של בנק ישראל הופיע במשך השנה מחקרו של ד"ר א. ל. געתון "הון תעסוקה ותפוקה בישראל, 1950 עד 1959". מר דוד כוכבי, שעמד בראש מחלקת המחקר מאז הקמתה, הושאל על ידי הבנק לאוצר כדי לעמוד בראש הרשות לתכנון כלכלי. נגיד הבנק נטל על עצמו את תפקידי מנהל המחלקה, וכסגניו נתמנו מר מיכאל ברונז, מר צבי זוסמן וד"ר אליעזר שפר.

12 פעולות הבנק כמייצג המדינה במוסדות פיננסיים בינלאומיים

ביוני 1961 נחתם בווינגטון הסכם לפיו העניק הבנק הבינלאומי לשיקום ולפיתוח הלוואה בסך 25 מיליון דולר לחברת "מפעלי ים המלח בע"מ" לשם הרחבת המפעל והגדלת תפוקתו. ההלוואה היא בערבות ממשלת ישראל, לתקופה של 25 שנה ובריבית של 5.75 אחוזים לשנה. בנק ישראל ישמש כסוכן לביצוע תשלומי ההלוואה וגבייתה. נגיד הבנק הביא בפני הבנק העולמי את התכנית להרחבת רשת הכבישים בארץ ושיפורה, במגמה לברר את האפשרויות להשתתפות הבנק העולמי במימון התכנית. הדיונים על כך טרם סוכמו. בסוף 1961 שילמה ממשלת ישראל את התשלום השני על חשבון חברותה של מדינת ישראל באיגוד הבינלאומי לפיתוח, בסך 84,000 דולר ו־544,320 ל"י. מגע שוטף קיים בין בנק ישראל והאוצר לבין קרן המטבע הבינלאומית בענייני המדיניות המוניטרית בישראל ומערכת הפיקוח על המטבע בה.

13. הוועדה המייעצת והמועצה המייעצת

הוועדה המייעצת והמועצה המייעצת קיימו דיונים על ההתפתחויות המוניטאריות במשק, על יסוד סקירותיו של הנגיד. כן דנה הוועדה המייעצת בבעיות שיעורי הנזילות המוטלים על הבנקים, ההון החוזר לתעשייה, ושוק ניירות הערך. כן המשיכה הוועדה בדיוניה בבעיות רווחיות המוסדות הבנקאיים ובבעיות הקשורות בפיקוח על פתיחת סניפים חדשים של מוסדות בנקאיים. נגיד הבנק מסר לוועדה דינים וחשבונות על פעולותיו בחוץ לארץ, על ההתפתחויות בהשגת המלוות מן הבנק העולמי, ועל הפעילות העסקית השוטפת של בנק ישראל. הנגיד הביא בפני הוועדה דין וחשבון על רווחי הבנק והוצאותיו, וכן את תקציבו התפעולי של הבנק. המועצה המייעצת סמכה את ידה על הוצאות מטבעות זיכרון שונות, כמפורט לעיל. ב־27 באוגוסט 1961 מינתה הממשלה, בהתאם להוראות חוק בנק ישראל, את מר ישראל גורי כחבר וכסגן יושב־ראש הוועדה והמועצה המייעצת של בנק ישראל, ואת מר דניאל רקנאטי כחבר המועצה המייעצת. מר גורי הודיע, כי בשל חשש להיווצרות ניגודים בין התפקיד שהוא ממלא כיושב־ראש וועדת הכספים של הכנסת, לבין התפקיד המוצע בבנק, אין הוא יכול לקבל את המינוי. ד"ר י. א. נבנצל, אשר שימש כיו"ר המועצה המייעצת והוועדה המייעצת מאז אוגוסט 1957, נתמנה על ידי נשיא המדינה לתפקיד מבקר המדינה. ד"ר נבנצל הגיש בדצמבר 1961 את התפטרותו מן המועצה והוועדה, אולם נאות להמשיך לשבת בראשן עד למינוי יו"ר חדש. ב־15 באפריל 1962 מינתה הממשלה את מר יהודה חורין להיות יושב־ראש הוועדה המייעצת והמועצה המייעצת, ואת חברי הכנסת מיכאל חוני וחיים צדוק להיות חברים בהן.

מאזן, חשבון רווח והפסד

וחשבון חלוקת הרווחים

לשנה שנסתיימה ב-31 בדצמבר 1961

בנק ישראל

מאזנים ל-31 בדצמבר 1960 ול-31 בדצמבר 1961

(אלפי ל"י)

נכסים

התחייבויות

31 בדצמבר 1961	31 בדצמבר 1960		31 בדצמבר 1961	31 בדצמבר 1960	
10.000	10.000	הון הבנק	17,951	4	זזהב
10.000	10.000	קרן מילואים	11,250	11,250	זהב — השתתפות בקרן המטבע הבינלאומית
363.620	315.868	שטרי כסף ומעות במחזור	473,781	372,349	נכסים במטבע חוץ
		חשבונות סילוקין בקשר	4,929	4,546	חשבונות סילוקין בקשר להסכמים מסחריים
7.577	9.069	להסכמים מסחריים	69,400	69,400	שטרי אוצר
1.343	762	פקדונות מוסדות כספיים בינלאומיים	77,269	77,257	שטרי מקרקעים
		פקדונות מוסדות בנקאיים	58,502	60,668	מקדמת ביטחון
157.775	162.224	(כולל מוסדות כספיים) בחשבון עו"ש	110.000	110.000	מקדמת קליטה וביטחון
		פקדונות מוסדות בנקאיים	23,400	—	מקדמת ביטחון תשכ"א (דולרים של ארה"ב)
74.620	96.346	(כולל מוסדות כספיים) לזמן קצוב	9,175	—	מקדמת השתתפות במוסדות בינלאומיים
246.888	174.173	פקדונות מוסדות בנקאיים במטבע חוץ	—	296	איגרות חוב, ממשלתיות ואחרות
28.300	24.184	פקדונות הממשלה	4,100	4,100	שטרי התחייבות של הממשלה
73.678	28.818	פקדונות הממשלה במטבע חוץ	35,384	58,884	מקדמות לממשלה
4.360	7.063	פקדונות מוסדות אחרים	15,216	16,291	חשבונות ממשלה אחרים
		פקדונות בקשר להסכמים	1,080	1,080	מקדמות לממשלה במטבע חוץ
156.601	134.392	על עודפי מזון (ראה נכסים)	13,426	15,010	שטרות שנוכו — מטבע ישראלי
—	4.252	פקדונות מוסדות אחרים במטבע חוץ	53,593	41,964	שטרות שנוכו — מטבע חוץ
—	37.300	קרנות חליפין — פקדונות במטבע חוץ	156,601	134,392	חשבונות עודפי מזון (ראה התחייבויות)
		התחייבויות בעד אשראים דוקומנטריים	—	37,300	קרנות חליפין — יתרת חוב בל"י
51.909	48,536	שנפתחו או שקוימו בקשר להסכמי	—	—	נכסי הבנק במקרקעין ובציוד
		תשלומים (ראה נכסים)			אשראים דוקומנטריים שנפתחו או שקוימו
		התחייבויות בעד ערבויות שניתנו			בקשר להסכמי תשלומים
11.661	21,765	(ראה נכסים)	51,909	48,536	(ראה התחייבויות)
702	750	חשבונות אחרים	11,661	21,765	ערבויות שניתנו (ראה התחייבויות)
			407	410	חשבונות אחרים
<u>1,199.034</u>	<u>1,085.502</u>		<u>1,199.034</u>	<u>1,085.502</u>	

בנק ישראל

חשבון רווח והפסד לשנה שנתיימה כי 31 בדצמבר 1961

ל"י	הכנסות	ל"י	הוצאות
36,273,126	ריבית ועמלות שנתקבלו והכנסות אחרות	15,848,897	ריבית ששולמה, הוצאות מינהלה והוצאות אחרות
		20,424,229	רווח נקי
<u>36,273,126</u>		<u>36,273,126</u>	
חשבון חלוקת הרווחים			
20,424,229	רווח נקי	20,424,229	לאוצר, החשב הכללי
<u>20,424,229</u>		<u>20,424,229</u>	

הנגיד, חברי הוועדה המייעצת וחברי המועצה המייעצת של בנק ישראל

31 במאי 1962

הנגיד

ד. הורוביץ

הוועדה המייעצת

י. חורין — יו"ר

ש. בז'רנו

א. הכהן

א. זברסקי

מ. חזני

י. פורדר

ח. צדוק

המועצה המייעצת

י. חורין — יו"ר

ז. און

א. אוסטשינסקי

ש. בז'רנו

א. בקר

ע. גוברין

א. הכהן

א. זברסקי

מ. חזני

י. פורדר

ד. פטינקין

נ. פינגולד

ח. צדוק

ד. רקנאטי

א. שכטר

התפלגות התפוקה הגולמית לפי יעורים ישריים, באחוזים מסך התפוקה, 1958 עד 1961

(מחירים קבועים)

הענף	השנה	חקלאות	תעשייה	בנייה	ומים חשמל	תחבורה	מסחר ושירותים	סך כל מוצרי הביניים	צריכה פרטית	צריכה ציבורית	השקעות	שינוי במלאי •	יצוא	סך כל התפוקה
גידולי שדה	1958	62.0	24.6					86.6	5.6			3.6	4.2	100.0
	1959	46.3	29.5					75.8	10.4			8.3	5.5	100.0
	1960	40.1	39.3					79.4	9.4			5.4	5.8	100.0
	1961	47.9	36.2					84.1	7.2			-2.2	10.9	100.0
בעלי חיים	1958	8.1	29.8					37.9	49.4		7.9	—	4.8	100.0
	1959	8.4	33.1					41.5	47.5		4.8	0.8	5.4	100.0
	1960	8.9	35.6					44.5	44.7		2.0	0.5	8.3	100.0
	1961	7.6	31.9					39.5	48.9		2.7		8.9	100.0
פרי הדר	1958		2.1					2.1	9.9		14.3		73.7	100.0
	1959		2.4					2.4	9.1		11.5	1.5	75.5	100.0
	1960		2.3					2.3	9.1		10.2		78.4	100.0
	1961		2.9					2.9	9.1		12.5	1.1	74.4	100.0
שאר ענפי החקלאות	1958	2.4	8.3		×			10.7	57.5		29.4	1.4	1.0	100.0
	1959	2.0	7.8	0.1				9.9	59.8		27.6	1.5	1.2	100.0
	1960	2.5	9.9					12.4	61.8		21.6	2.0	2.2	100.0
	1961	2.4	10.1					12.5	65.9		16.0	1.9	3.7	100.0
מכרות ומחצבות	1958	1.0	39.1	41.7	0.3			82.1	1.8	1.3	7.4	-14.4	21.8	100.0
	1959	0.6	29.8	29.6	0.2			60.2	1.4	1.0	7.2	4.2	26.0	100.0
	1960	0.5	27.1	25.2	0.2			53.0	1.2	0.9	6.6	7.0	31.3	100.0
	1961	0.5	28.9	25.3				54.7	1.1	2.0	12.2	6.7	23.3	100.0
מוזן, משקאות וטבק	1958	4.2	16.2				0.6	21.0	71.5	0.1		3.4	4.0	100.0
	1959	4.2	16.6				0.5	21.3	72.7	0.1	0.1	1.7	4.1	100.0
	1960	4.1	15.9				0.5	20.5	74.2			0.7	4.6	100.0
	1961	4.2	17.0				0.6	21.8	72.4	0.1	0.2	0.7	4.8	100.0
טכסטיל והלבשה	1958	0.5	41.9		×	0.4	0.4	43.2	48.6	0.7		2.7	4.8	100.0
	1959	0.5	42.0			0.4	0.3	43.2	48.7	0.5	0.1	1.7	5.8	100.0
	1960	0.4	41.9			0.3	0.3	42.9	47.5	0.4		0.4	8.8	100.0
	1961	0.4	41.7			0.3	0.3	42.7	46.0	0.4	0.3	0.5	10.1	100.0
עץ ונגרות	1958	5.1	18.3	26.5		0.1	2.4	52.4	35.5	0.6	6.1	-0.4	5.8	100.0
	1959	4.9	18.3	26.1		2.3	33.6	51.6	33.6	0.8	6.2	2.3	5.5	100.0
	1960	4.7	18.3	22.8		2.3	37.9	48.1	37.9	0.8	5.6	2.1	5.5	100.0
	1961	3.9	18.5	22.3	×	2.3	40.3	47.0	40.3	0.8	5.8	1.4	4.7	100.0
נייר והדפסה	1958	1.2	38.1	0.2	×	0.2	29.6	69.3	21.0	5.1	1.0	-0.2	3.8	100.0
	1959	1.1	37.9	0.2		0.2	28.6	68.0	22.2	4.7	1.2		3.9	100.0
	1960	1.0	37.8	0.1		0.1	27.4	66.4	21.3	4.1	1.2	1.0	6.0	100.0
	1961	0.8	37.9	0.1		0.2	27.0	66.0	21.1	3.5	1.6	1.8	6.0	100.0
עור והנעלה	1958		22.9	×		0.1		23.0	73.9			1.5	1.6	100.0
	1959		23.1			0.1		23.2	75.4			0.5	0.9	100.0
	1960		23.2			0.2		23.2	74.8			0.4	1.4	100.0
	1961		21.6			0.2		21.8	76.6			0.2	1.4	100.0
גומי ופלסטיקה	1958		15.2	0.2		15.7	11.7	42.8	16.7	1.8	3.5	4.3	30.9	100.0
	1959		16.6	0.2		16.3	11.9	45.0	16.0	1.7	4.0	8.9	24.4	100.0
	1960		15.6			14.9	11.0	41.5	13.9	1.6	3.7	9.6	29.7	100.0
	1961		17.0			15.3	11.5	43.8	12.7	2.2	4.8	9.8	26.7	100.0
כימיה וצבעים	1958	33.7	27.7	5.4	0.2	0.5	2.0	69.5	23.2	1.1	0.2	0.2	5.8	100.0
	1959	31.8	27.3	5.0	0.2	0.1	1.9	66.3	19.5	0.8	0.3	2.4	10.7	100.0
	1960	30.5	27.5	4.6	0.2	0.1	2.0	64.9	20.8	0.8	0.3	1.8	11.4	100.0
	1961	28.8	26.8	4.3	0.2	×	1.9	62.0	19.4	0.8	0.7	0.8	16.3	100.0
זיקוק דלק	1958	6.4	22.6	3.2	6.1	23.6	9.7	71.6	18.3	7.8		2.3		100.0
	1959	6.2	24.7	3.2	6.2	24.0	9.6	73.9	18.7	7.3			0.1	100.0
	1960	5.5	24.3	3.0	6.5	23.8	9.6	72.7	17.8	7.1			2.4	100.0
	1961	5.5	24.4	2.8	6.6	23.2	9.5	72.0	18.1	7.3			2.6	100.0
מינרלים אל־מתכתיים	1958		13.7	72.1	×	×	3.3	89.1	3.5	2.2		0.8	4.4	100.0
	1959		13.9	70.6			3.2	87.7	3.2	2.5	0.1	0.2	6.3	100.0
	1960		13.5	65.0			3.3	81.8	3.7	2.5	0.2	5.2	6.6	100.0
	1961		14.0	65.2			3.3	82.5	3.4	3.9	0.3	3.5	6.4	100.0
יהלומים	1958		0.3					0.3				1.3	98.4	100.0
	1959		0.3					0.3					99.7	100.0
	1960		0.2					0.2					99.8	100.0
	1961		0.3					0.3				0.6	99.1	100.0
מתכת בסיסית	1958	13.2	36.7	48.5	0.3	×	1.8	100.5			1.5	-4.1	2.1	100.0
	1959	11.9	38.3	46.6	0.2		1.7	98.7			0.8	-2.1	2.6	100.0
	1960	10.5	36.4	40.0	0.2		1.6	88.7			0.7	7.0	3.6	100.0
	1961	9.9	35.5	38.3	0.1		1.6	85.4	1.4		0.3	7.6	5.3	100.0
מוצרי מתכת	1958	2.4	25.7	19.0	0.6	0.1	4.2	52.0	16.7	15.0	13.4	0.7	2.2	100.0
	1959	2.2	25.5	17.9	0.5	0.2	3.8	50.1	15.4	11.3	13.7	1.0	8.5	100.0
	1960	2.1	25.8	16.4	0.5	0.2	3.9	48.9	15.7	11.3	14.6	0.6	8.9	100.0
	1961	2.0	25.5	15.8	0.5	0.2	3.9	47.9	14.4	12.0	15.4	-0.1	10.4	

הענף	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	סך הכל	סך הכיל	
1. גידולי שדה	1958	11.3	57.5	4.1	19.6	6.4						2.8					0.2									101.9	117.7	
	1959	9.8	51.0	3.2	17.9	20.0						2.6					0.2									104.6	137.8	
	1960	6.4	40.6	2.4	14.2	25.3						8.7					0.2									97.8	123.3	
	1961	11.6	60.9	3.6	21.8	32.2						3.3					0.2									133.7	159.0	
2. בעלי חיים	1958	13.1	10.5	3.4	98.8	0.3						×					×									126.1	332.5	
	1959	17.0	12.1	4.2	131.9	0.4						×					×									165.6	399.6	
	1960	19.9	13.4	5.0	153.3	0.4						×					×									192.0	431.9	
	1961	18.9	12.7	3.9	148.9	0.5						×					×									184.8	467.6	
3. פרי הדר	1958				2.5																							
	1959				3.2																							
	1960				3.4																							
	1961				3.7																							
4. חקלאות אחרת	1958	0.6	0.3	0.3	13.8	0.1	0.3	×	×	×		0.4		0.3			0.7	0.6	0.1	×						21.2	198.8	
	1959	0.6	0.3	0.4	14.0	0.1	0.3	×	×	×		0.4		0.2			0.6	0.7	0.1	×						20.8	212.1	
	1960	0.8	0.4	0.2	18.3	0.1	0.4	×	×	×		0.5		0.3			0.8	0.9	0.1	×						27.1	217.1	
	1961	0.8	0.3	0.4	19.9	0.2	0.4	×	×	×		0.6		0.3			0.9	1.0	×	×						29.4	233.8	
5. מכרות ומחצבות	1958	0.1			0.2	0.5	×	×	×	×		×		×			1.8	0.1	13.0		0.1					25.7	31.3	
	1959	0.1			0.2	0.7	×	×	×	×		×		×			2.2	0.1	14.9		0.1					30.3	50.2	
	1960	0.1			0.2	0.4	×	×	×	×		×		×			2.5	0.1	14.1		0.1					29.8	56.0	
	1961	0.1			0.2	0.5	×	×	×	×		×		×			3.1	0.1	15.4		×					33.7	61.3	
6. מזון ומשקאות	1958	18.4			66.1	1.8	0.1	0.1	0.1	0.8		1.2		×			×									2.5	434.2	
	1959	22.7			84.2	2.1	0.1	0.1	0.1	1.5		1.5		×			×									2.8	537.0	
	1960	23.5			86.7	2.3	0.1	0.1	0.1	0.8		1.5		×			×									3.0	578.8	
	1961	26.8			101.3	2.9	0.1	0.1	0.2	1.0		1.9		×			×									3.5	635.5	
7. מכסטייל והלבשה	1958	1.2			0.2	×	0.5			1.6	0.7	0.5	3.1	×			1.2	0.2		×						1.3	371.0	
	1959	1.3			0.2	×	0.1			1.6	0.7	0.6	3.8	×			1.4	0.2		×						1.3	420.7	
	1960	1.2			0.2	×	0.1			1.7	0.9	0.6	4.5	×			1.6	0.3		×						1.2	482.7	
	1961	1.5			0.3	×	0.6			1.8	1.0	0.8	5.3	×			1.8	0.3		×						1.5	560.7	
8. עץ ונברות	1958	0.4	4.4	2.3	×	0.3	×	21.4	0.3	×	0.1	0.1	×	0.2			1.8	1.0	37.0							3.4	139.5	
	1959	0.4	5.0	2.5	×	0.4	×	24.5	0.4	×	0.3	0.2	×	0.2			2.1	1.2	41.7							3.7	159.9	
	1960	0.5	5.5	2.6	×	0.5	×	28.1	0.4	×	0.4	0.2	×	0.2			2.4	1.3	41.7							4.2	182.6	
	1961	0.5	4.9	2.8	×	0.5	×	32.4	0.5	×	0.4	0.2	×	0.2			2.8	1.5	46.4							4.7	207.8	
9. נייר והדפסה	1958	0.5	0.7	0.1	×	4.0	×	×	×	32.4	0.2	0.2	×	1.4			0.3	×	0.2		×	0.2				32.8	111.1	
	1959	0.5	0.8	0.1	×	4.8	0.1	×	×	34.7	0.2	0.3	×	1.6			0.4	×	0.2		×	0.2				35.1	122.5	
	1960	0.6	0.1	0.1	×	5.3	0.1	×	×	42.0	0.2	0.3	×	1.7			0.5	×	0.2		×	0.2				39.8	145.6	
	1961	0.6	0.7	0.1	×	5.8	×	×	×	47.4	0.3	0.4	×	1.9			0.5	×	0.2		×	0.3				44.3	164.2	
10. עור והנעלה	1958				×	×				17.9	0.1			×			0.2										18.5	80.1
	1959				×					17.8	0.1			×			0.3										18.6	79.9
	1960				×					18.8	0.1			×			0.3										19.6	84.2
	1961				×					19.0	0.1			×			0.4										19.9	91.1
11. גומי ופלסטיקה	1958				×	0.2	0.4	1.3	0.4		0.2			0.1			0.6	×	0.1							6.0	51.3	
	1959				×	0.3	0.5	1.7	0.5	×	0.2			0.1			0.8	×	0.1							7.5	63.2	
	1960				×	0.3	0.3	0.8	0.5	×	0.2			0.1			0.6	×	0.1							8.0	73.2	
	1961				×	0.4	0.7	0.9	0.4	×	0.2			0.2			1.1	×	×							10.0	87.2	
12. כימיה וצבעים	1958	11.0	25.4	4.8	6.5	0.6	16.7	2.0	0.9	1.9	0.8	0.8	9.4	1.0	0.5	×	2.0	2.2	7.7	0.2	0.1					11.0	141.2	
	1959	13.0	30.9	5.5	7.0	0.9	20.9	0.9	1.1	2.1	0.8	1.0	12.0	1.1	0.6	×	2.4	2.6	8.8	0.2	0.1					13.0	177.1	
	1960	11.2	32.0	6.9	5.8	1.0	21.7	1.2	0.8	1.1	0.8	1.1	11.9	1.1	0.6	×	2.6	2.9	9.4	0.2	0.1					11.2	183.4	
	1961	14.8	35.2	7.6	5.2	1.1	24.4	1.3	0.9	2.8	1.3	0.9	14.5	1.3	0.7	×	3.1	3.4	9.4	0.2	0.1					14.8	218.0	
13. זיקוק דלק	1958	1.5	0.1	0.5	0.1	3.0	1.3	2.1	0.5	0.5	0.8	0.3	2.8	0.9	0.1		0.6	0.7	2.1	0.7	0.7					1.5	66.0	
	1959	1.7	0.6	0.1	0.1	3.4	2.1	0.9	0.5	0.3	0.1	0.3	3.5	1.0	0.1		0.6	0.7	3.9	0.7	0.7					1.7	74.0	
	1960	1.5	0.6	0.1	0.1	3.6	2.3	0.6	0.5	0.4	0.1	0.4	3.1	1.1	0.1		0.6	0.7	4.4	0.8	0.8					1.5	80.5	
	1961	2.0	0.6	0.1	0.1	4.3	2.5	0.7	0.6	0.5	×	0.5	3.9	1.3	0.1		0.7	0.7	5.3	0.8	0.8					2.0	92.0	
14. מינרלים אלהמתיים	1958				×	×	2.1	0.3	×	×	×	×	×	×			2.1	×	×	×	×							106.4
	1959				×	×	2.6	0.4	×	×	×	×	×	×			2.6	×	×	×	×							122.5
	1960				×	×	2.7	0.4	×	×	×	×	×	×			2.7	×	×	×	×							128.1
	1961				×	×	3.0	0.5	×	×	×	×	×	×			3.0	×	×	×	×							142.3
15. יהלומים	1958																0.1											69.0
	1959																0.2											94.5
	1960																0.2											125.4
	1961																0.3											139.6
16. מתכת בסיסית	1958				5.2	0.7	×	0.3	×	0.4	×	×	×	×			0.1	×	19.1		×							39.3
	1959				5.7	1.1	×	0.6	×	0.5	×	×	×	×			0.1	×	22.5		×							48.1
	1960				5.9	1.3	×	0.7	×	0.6	×	×	×	×			0.1	×	22.5		×							56.2
	1961				6.9	1.5	×	0.8	×	0.7	×	×	×	×			0.1	×	26.6		×							69.7
17. מוצרי מתכת	1958	1.0			2.4	0.3	4.4	0.1	3.9	0.1	0.5	0.3	1.3	×	×	×	1.8	×	27.2		×	×	×	×				142.7
	1959	1.2			2.6	0.5	5.4	0.1	4.5	0.1	0.5	0.4	1.7	×	×	×	2.1	×	30.9		×	×	×	×				173.2
	1960	1.3			2.6	0.5	5.7	0.1	5.1	0.1	0.6	0.1	1.7	×	×	×	2.2	×	31.3		×	×	×	×				185.1
	1961	1.3			2.7	0.6	6.0	0.1	5.5	0.1	0.6	0.1	1.9	×	×	×	2.3	×	30.8		×	×	×	×				201.0
18. מכונות, ציוד וכלי הובלה	1958	4.4	1.5	3.6	0.8	0.9	1.6	0.4	0.2	0.4	0.1	0.2	0.3	1.1	×	1.1	0.7	10.2		1.6	1.6	1.6	1.6	1.6				